

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра обліку і аудиту

ПРОГРАМА КУРСУ

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ»

Харків – 2014

Програму курсу «Організація обліку» розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри обліку і аудиту 27 вересня 2013 року, протокол № 2.

Програма призначена для студентів спеціальності «Облік і аудит» усіх форм навчання.

Укладач

проф. О.О. Євсєєва

Рецензент

проф. Т.І. Єфіменко

ПРОГРАМА КУРСУ

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ»

Відповідальний за випуск Євсєєва О.О.

Редактор Ібрагімова Н.В.

Підписано до друку 12.12.13 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 0,5. Тираж 25. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗМІСТ

Загальна частина.....	4
Кваліфікаційні вимоги до курсу «Організація обліку».....	6
Тематичний план курсу	7
Програма курсу «Організація обліку»	11
Список літератури	16

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Бухгалтерський облік є специфічною діяльністю з «виробництва» інформації і має свою спеціальну процедуру – технологію її обробки. Коли відома мета діяльності і складено її план, необхідно створити певну структуру з людей, техніки, інформації та фінансових ресурсів. Тобто для створення бухгалтерії, як і для створення всього підприємства та окремих його підрозділів, використовується організаційна функція менеджменту. Нарешті, сама бухгалтерія як структура є організацією. Це система, яка є підсистемою системи (структури) більш високого порядку. Вона є соціальною організацією. Отже, у бухгалтерському обліку поєднуються організація виробництва, організація управління й організація праці.

Організація бухгалтерського обліку підпорядкована головному завданню – забезпеченню системного перетворення обліково-економічної інформації про господарські явища та процеси з метою активного впливу на них через систему управління.

Організацію бухгалтерського обліку слід розглядати у двох аспектах: по-перше, як сукупність дій із створення цілого – системи бухгалтерського обліку, підтримання та підвищення рівня її організованості і, по-друге, як специфічну структуру – бухгалтерію, що є результатом організаційної діяльності.

Маючи на увазі всі ці аспекти, необхідно враховувати насамперед прикладну діяльність, спрямовану на те, щоб бухгалтерський облік виконував свої функції, і тому під організацією бухгалтерського обліку розуміють цілеспрямовану діяльність керівників підприємства із створення, постійного впорядкування і вдосконалення системи бухгалтерського обліку для забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів. Бухгалтерія – це своєрідна нервова система підприємства, яка надає йому інформацію в грошовому вимірнику про навколишній світ і внутрішні процеси і має складну структуру, що розглядається в горизонтальному (спеціалізація і поділ на відділи), вертикальному (глибина структури) і, нарешті, у просторовому вимірі (розміщення в просторі).

Застосування кібернетичного підходу до системи бухгалтерського обліку на її третьому, організаційному, рівні дозволяє виділити суб'єкт і об'єкт організації бухгалтерського обліку, які є відмінними від суб'єкта й об'єкта бухгалтерського обліку. Якщо в бухгалтерському обліку суб'єктом є всі працівники, які виконують функції обліку, то в організації бухгалтерського обліку суб'єктом виступають керівники підприємства – директор і головний бухгалтер. Якщо в бухгалтерському обліку об'єктом є господарські факти, то в організації бухгалтерського обліку – обліковий процес, праця виконавців, організаційне, інформаційне і технічне забезпечення обліку, тобто власне система бухгалтерського обліку.

На кожному етапі облікового процесу без контролю та аналізу неможливо обійтись, оскільки облікова система опрацьовує всі події, що відбуваються, а наскільки якісними та достовірними є події – покаже система контролю та аналізу. Тому, ставлячи за мету побудову оптимальної моделі організації обліку, треба враховувати, що контроль та аналіз є не менш важливими, як основні її методологічні компоненти.

Таким чином, **метою** вивчення дисципліни «Організація обліку» є засвоєння знань про організацію облікового, контрольного й аналітичного процесів на підприємстві, **завданням** є вивчення організації і техніки обліку, контролю й аналізу на підприємстві, раціональної структури облікового, контрольного й аналітичного процесів організації роботи виконавців, **предметом** – діяльність підрозділів і працівників, зайнятих обліковими, контрольними й аналітичними процесами.

Раціональна система групування даних в обліку має бути спрямована на одержання вичерпних матеріалів для статистичних узагальнень і аналізу всіх господарських процесів.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО КУРСУ «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ»

У системі управління підприємством облік займає одне з головних місць. Бухгалтерський облік, що є частиною процесу управління, надає важливу інформацію, яка дозволяє контролювати поточну діяльність підприємства, планувати його стратегію і тактику, оптимально використовувати ресурси, оцінювати результати діяльності, виявляти резерви підвищення ефективності роботи підприємства.

Перехід до ринкової економіки, зміни у формах власності, методах управління ставлять нові задачі перед бухгалтерським обліком. Вирішити актуальні проблеми в сучасних економічних умовах неможливо без удосконалення організації та ведення бухгалтерського обліку. Чітко налагоджений бухгалтерський облік дозволить своєчасно забезпечувати користувачів необхідною інформацією для проведення аналізу господарської діяльності, обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Обліковий процес є складним, тому питання його організації займають особливе місце при вивченні бухгалтерського обліку.

Оскільки бухгалтерський облік є інформаційною основою бізнесу, система його побудови має ґрунтуватися на принципах доцільності, ефективності, оперативності і повноти збору та надання інформації. Таким чином, питання організації бухгалтерського обліку є не менш важливими, ніж його методологія.

У ході вивчення курсу «Організація обліку» на меті ставиться засвоєння знань про організацію облікового, контрольного й аналітичного процесів на підприємстві, **завданням** дисципліни є вивчення організації і техніки обліку, контролю й аналізу на підприємстві, раціональної структури облікового, контрольного й аналітичного процесів організації роботи виконавців, **предметом** – діяльність підрозділів і працівників, зайнятих обліковими, контрольними й аналітичними процесами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Тематичний план курсу «Організація обліку» для підготовки фахівців спеціальності «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання рівнів «спеціаліст» і «магістр» із повним строком навчання наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Тематичний план курсу «Організація обліку»

Тема заняття	Форма навчання, год									
	денна форма навчання (рівень «спеціаліст» / «магістр»)				Всього	заочна форма навчання рівень «спеціаліст»				Всього
	аудиторні	у тому числі:		сам. робота		аудиторні	у тому числі:		сам. робота	
		лекції	практика				лекції	практика		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I СЕМЕСТР										
Змістовний модуль										
1. Основи організації обліку										
Тема 1. Сутність, форми та етапи організації обліку	4	2	2	2	6	1	1	-	6	7
Видача завдання на контрольну роботу згідно з варіантом	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення організації обліку на підприємстві	4	2	2	2	6	1	1	-	6	7
Тема 3. Організація облікової політики підприємства	4	2	2	2	6	4	2	2	8	12

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 4. Організація праці персоналу, зайнятого бухгалтерським обліком	4	2	2	2	6	2	1	1	2	4
Тема 5. Організація первинного і поточного контролю	4	2	2	2	6	2	1	1	4	6
Тема 6. Організація процесу проведення інвентаризації	4	2	2	2	6	4	2	2	6	10
Разом змістовний модуль 1 Змістовний модуль 2. Організація обліку активів, капіталу, зобов'язань і результатів діяльності	24	12	12	12	36	-	-	-	-	-
Тема 7. Організація обліку необоротних активів	4	2	2	4	8	-	-	-	6	6
Тема 8. Організація обліку запасів	4	2	2	2	6	-	-	-	4	4
Тема 9. Організація обліку грошових коштів і грошових документів	4	2	2	2	6	-	-	-	6	6
Тема 10. Організація обліку розрахунків з покупцями та постачальниками	4	2	2	2	6	-	-	-	4	4
Тема 11. Організація обліку розрахунків за іншими операціями	4	2	2	2	6	-	-	-	2	2
Тема 12. Організація обліку розрахунків за виплатами працівникам і за страхуванням	4	2	2	2	6	-	-	-	4	4
Тема 13. Організація	4	2	2	2	6	-	-	-	2	2

обліку власного капіталу, забезпечень витрат і платежів і цільового фінансування										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 14. Організація обліку доходів, витрат і фінансових результатів	4	2	2	4	8	-	-	-	16	16
Тема 15. Організація складання і подання фінансової звітності	4	2	2	2	6	-	-	-	6	6
Тема 16. Організація формування інформації для складання і подання податкової звітності	4	2	2	4	8	-	-	-	6	6
Тема 17. Організація управлінського обліку та складання внутрішньої (управлінської) і статистичної звітності	4	2	2	2	6	-	-	-	4	4
Разом змістовний модуль 2	44	22	22	28	72	-	-	-	-	-
Разом I семестр	68	34	34	40	108	16	8	8	92	108
II СЕМЕСТР (тільки рівень «магістр»)										
Тема 1. Концептуальні підходи щодо організації обліку на підприємстві, вирішення проблеми суміщення бухгалтерського, податкового та управлінського обліків	4	2	2	20	24	-	-	-	-	-
Тема 2. Раціоналізація праці у бухгалтерії та планування перспек-	4	2	2	10	14	-	-	-	-	-

тивного розвитку бухгалтерського обліку										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 3. Підсумкове заняття щодо комплексного бачення майбутнім фахівцем процесу організації бухгалтерського обліку на підприємстві	6	3	3	10	16	-	-	-	-	-
<i>Разом II семестр</i>	14	7	7	40	54	-	-	-	-	-
<i>Всього годин</i>	82	41	41	80	162	16	8	8	92	108

ПРОГРАМА КУРСУ «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ»

I семестр

Змістовний модуль 1. Основи організації обліку

Тема 1. Сутність, форми та етапи організації обліку

Поняття, значення, види обліку та їх взаємозв'язок. Сутність, принципи та завдання організації обліку. Форми організації бухгалтерського обліку. Етапи організації обліку.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення організації обліку на підприємстві

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Роль нормативно-правового забезпечення в організації обліку. Організація збору та систематизації правової інформації на підприємстві.

Тема 3. Організація облікової політики підприємства

Поняття облікової політики, її значення та основні принципи формування. Склад та основні елементи облікової політики. Особливості з податкового та управлінського обліку. Послідовність формування облікової політики. Документальне оформлення облікової політики. Зміна облікової політики.

Тема 4. Організація праці персоналу, зайнятого бухгалтерським обліком

Призначення та функції бухгалтерії. Побудова структури облікового персоналу. Вимоги до кваліфікації бухгалтера та його професійна етика. Регламентация роботи бухгалтерії. Відповідальність бухгалтера.

Тема 5. Організація первинного і поточного контролю

Поняття документа та документування господарських операцій. Організація документообороту на підприємстві.

Організація збереження та вилучення документів. Вибір форми бухгалтерського обліку. Розроблення робочого плану рахунків.

Тема 6. Організація процесу проведення інвентаризації

Загальні положення та правове забезпечення організації інвентаризації. Основні етапи організації та проведення інвентаризації на підприємстві. Організація відображення результатів інвентаризації в обліку та фінансовій звітності. Відповідальність за порушення порядку проведення інвентаризації.

Змістовний модуль 2. Організація обліку активів, капіталу, зобов'язань і результатів діяльності

Тема 7. Організація обліку необоротних активів

Організація обліку основних засобів. Організація обліку ремонту та поліпшення основних засобів. Організація обліку нематеріальних активів. Організація обліку амортизації необоротних активів. Організація аналізу необоротних активів.

Тема 8. Організація обліку запасів

Організація обліку запасів. Організація обліку МШП. Організація аналізу запасів.

Тема 9. Організація обліку грошових коштів і грошових документів

Організація обліку грошових коштів у касі підприємства. Організація обліку грошових документів. Організація обліку коштів на рахунках банків.

Тема 10. Організація обліку розрахунків з покупцями та постачальниками

Загальні положення організації розрахунків і зобов'язань. Організація обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Організація обліку розрахунків з постачальникам та підрядниками.

Тема 11. Організація обліку розрахунків за іншими операціями

Організація обліку розрахунків з іншими дебіторами та кредиторами. Організація бухгалтерського обліку кредитних операцій. Організація обліку розрахунків з використанням векселів. Організація обліку розрахунків за податками та платежами.

Тема 12. Організація обліку розрахунків за виплатами працівникам і за страхуванням

Організація обліку розрахунків за виплатами працівникам. Організація обліку розрахунків, пов'язаних з нарахуванням на фонд оплати праці та утриманням із заробітної плати працівників.

Тема 13. Організація обліку власного капіталу, забезпечень витрат і платежів та цільового фінансування

Сутність і види власного капіталу, організація його обліку. Організація обліку статутного капіталу. Організація обліку інших видів власного капіталу. Організація обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів і цільового фінансування.

Тема 14. Організація обліку доходів, витрат і фінансових результатів

Загальні положення організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Організація обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Організація аналізу доходів, витрат і фінансових результатів.

Тема 15. Організація складання і подання фінансової звітності

Мета підготовки фінансової звітності, її якісні характеристики. Організація складання фінансової звітності. Організація складання фінансової звітності. Організація складання консолідованої фінансової звітності. Порядок

виправлення помилок, відображення зміни в облікових оцінках та обліковій політиці.

Тема 16. Організація формування інформації для складання і подання податкової звітності

Особливості податкового обліку, завдання його організації, організація формування поточної та звітної інформації в податковому обліку. Організація складання і подання податкової звітності.

Тема 17. Організація управлінського обліку та складання внутрішньої (управлінської) та статистичної звітності

Особливості управлінського обліку, завдання його організації. Організація формування інформації для потреб управління. Організація складання внутрішньої (управлінської) звітності. Поняття та класифікація статистичної звітності. Нормативне регулювання складання та подання статистичної звітності. Організація складання статистичної звітності. Строки зберігання статистичної звітності. Відповідальність за якість і своєчасність подання статистичної звітності.

II семестр (тільки рівень «магістр»)

Тема 1. Концептуальні підходи щодо організації обліку на підприємстві, вирішення проблеми суміщення бухгалтерського, податкового та управлінського обліків

Аналіз діючого нормативного забезпечення щодо вирішення проблеми суміщення бухгалтерського, податкового та управлінського обліків. Класифікація рахунків і їх роль у побудові Плану рахунків. Проблемні питання побудови Плану рахунків залежно від класифікаційних підходів і сфери його застосування. Види Планів рахунків залежно від сфери застосування. Бухгалтерський і податковий обліки: практичні аспекти і потенційні можливості використання рахунків класу 8 Плану рахунків підприємств та організацій. Система

національних рахунків і проблеми її побудови. Організаційно-концептуальні підходи побудови галузевого обліку. Напрями та практичні підходи вирішення проблеми суміщення на підприємстві.

Тема 2. Раціоналізація праці у бухгалтерії та планування перспективного розвитку бухгалтерського обліку

Принципи та форми організації роботи облікового персоналу. Паспортизація та атестація робочих місць працівників бухгалтерії. Поділ і кооперування праці облікового персоналу. Визначення чисельності облікового персоналу. Організаційні регламенти праці облікового персоналу та методика їх розроблення. Організація умов праці облікового персоналу. Планування перспективного розвитку організації бухгалтерського обліку. Ефективність заходів з удосконалення організації бухгалтерського обліку.

Тема 3. Підсумкове заняття щодо комплексного бачення майбутнім фахівцем процесу організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Суть і зміст інформаційного забезпечення обліку до міжнародних стандартів. Обґрунтування створення автоматизованої інформаційної облікової системи. Електронний документообіг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Базась М.Ф. Основи бухгалтерського (фінансового) та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку: Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / М.Ф. Базась, Є.М. Базась, М.М. Матюха. – К. : МАУП, 2006. – 182 с.

2 Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / Пер. с англ.; науч. ред. перевода И.И. Елисеева; гл. ред. серии Я.В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 624 с.

3 Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії: Навч.-практ. посібник / За заг. ред. В.В. Сопко. – К.: ТОВ “Видавничий дім “Професіонал”, 2004. – 180 с.

4 Видання газети «Податки та бухгалтерський облік» // українською та російською мовами // поточний (попередній) податковий рік.

5 Видання журналу «Баланс» // українською та російською мовами // поточний (попередній) податковий рік.

6 Євсєєва О.О. Види планів рахунків: теоретичні аспекти та практика застосування: Навч. посібник. – 2-ге вид., доп. та перероб. – Харків: Вид-во «СОНАТ», 2007. – 244 с.

7 Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996-XIV від 16.07.1999р. – minfin.dov.ua.

8 Закон України «Про державний бюджет України на N-рік» (на поточний податковий рік та законопроект на наступний податковий рік). – minfin.dov.ua.

9 Законодавча нормативно-правова база України в останній редакції із змінами і доповненнями щодо опису загальнообов’язкових податків та зборів, наприклад: Податковий Кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI, із змінами і доповненнями.

10 Захожай В.Б. Система оподаткування та податкова політика: Навч. посібник / За заг. ред. В.Б. Захожая та Я.В. Литвиненка. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.

11 Карпінський Б.А. Податки: словник-довідник /

Б.А. Карпінський, Н.С. Залуцька, О.Б. Карпінська. – К.: „Видавничий дім „Професіонал”, 2008. – 464 с.

12 Кононенко О. Аналіз фінансової звітності / О. Кононенко, О. Маханько. – 4-те вид., доп. і переоб.– Харків: Фактор, 2008. – 200 с.

13 Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / М.В. Кужельний, В.Г. Лінник. – К. : КНЕУ, 2001. – 334 с.

14 Кундря-Висоцька О.П. Організація обліку: Навч. посібник. – К.: Альтера, 2007. – 223 с.

15 Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік. Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 254 с.

16 Лучко М.Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : Навч. посібник. – К. : Знання, 2006. – 311 с.

17 Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник / За ред. В.С. Леня.– К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 696 с.

18 Остап'юк М.Я. Історія бухгалтерського обліку: Навч. посібник / М.Я. Остап'юк, М.Р. Лучко, Й.Я. Данків.– К.: Знання, 2005. – 276 с.

19 Податкова система: Підручник / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, О.М. Десятник. – К.: Атака, 2006. – 920 с.

20 Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 496 с.

21 Соколов Я.В. История бухгалтерского учета: Учебник. – 2-е изд., доп. и перераб. / Я.В. Соколов, В.Я. Соколов – М.: Финансы и статистика, 2006. – 288 с.

22 Чацкіс Ю.Д. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник / Ю.Д. Чацкіс, Е.С. Геєр, О.А. Наумчук, І.О. Власова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 564 с.

23 Чебанова Н. Організація бухгалтерського обліку / Н. Чебанова, Т. Чупир, В. Чупир. – Харків: Фактор, 2008. – 480 с.

24 Чернелевський Л.М. Податковий облік і контроль: Навч. посібник / Л.М. Чернелевський, Т.Ю. Редзюк. – К.: Пектораль, 2006. – 316 с.

25 Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 318 с.

